

Stosunek do Wojsk Obrony Terytorialnej

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Z początkiem br. weszła w życie ustawa powołująca Wojska Obrony Terytorialnej jako jeden z rodzajów Sił Zbrojnych RP, stanowiący uzupełnienie i jednocześnie mający stać się komplementarną częścią potencjału obronnego Polski. Wzmocnienie tego potencjału wydaje się odpowiadać na potrzeby społeczeństwa uwidocznione w naszych wcześniejszych badaniach, które wskazywały na spadek poczucia bezpieczeństwa kraju w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie i, generalnie, polityką Rosji. O stosunek Polaków do tworzących się Wojsk Obrony Terytorialnej oraz o postrzeganie zagrożenia dla niepodległości naszego kraju zapytaliśmy w pierwszej dekadzie lutego¹.

CZY NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI JEST ZAGROŻONA?

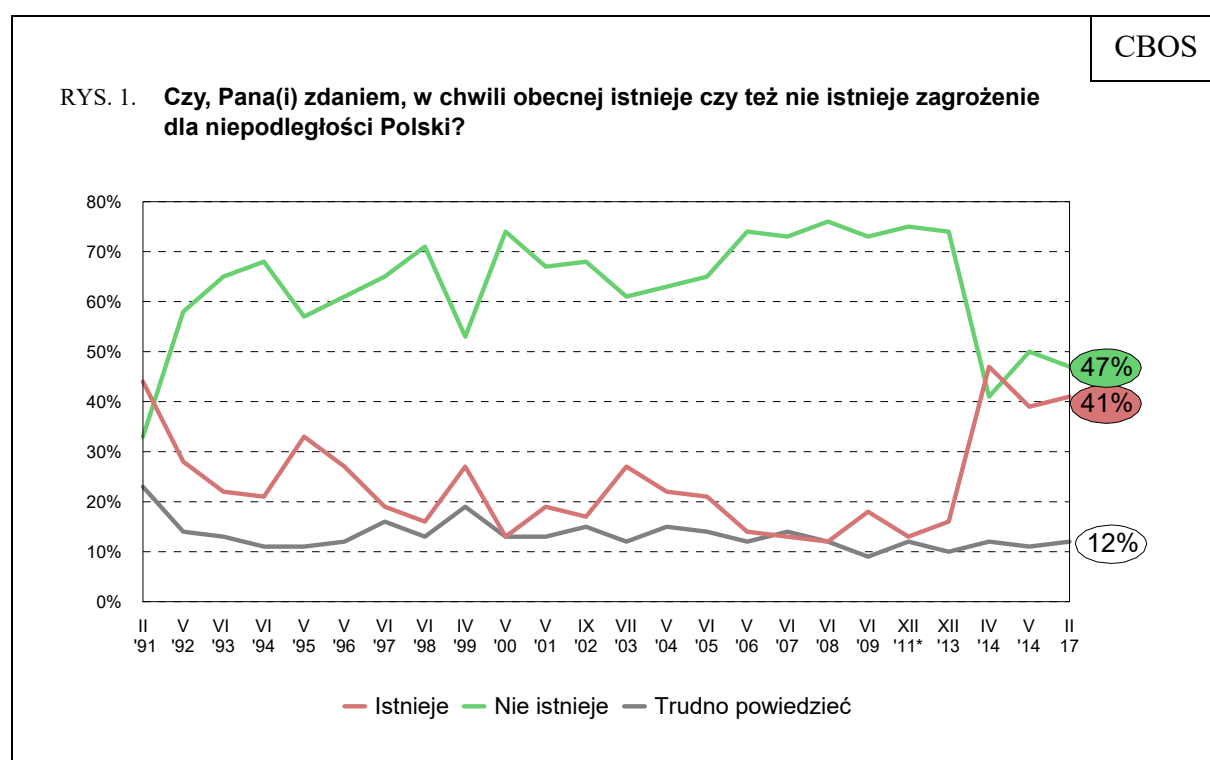
Chociaż blisko połowa badanych (47%) jest przekonana, że obecnie nie istnieje zagrożenie dla niepodległości naszego kraju, niewiele mniejszą grupę (41%) stanowią ci, którzy dostrzegają takie niebezpieczeństwo. Znaczna część respondentów (12%) nie ma zdania w tej kwestii. W tym roku oceny są nieco gorsze niż w maju 2014 roku², kiedy to niepodległość Polski uznawało za zagrożoną 39% badanych, a połowa była przeciwnego zdania. Najgorzej jednak sytuacja oceniana była w kwietniu 2014 roku, kiedy to – w związku z wydarzeniami na Ukrainie – aż 47% pytanym uważało, że istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski, a nie dostrzegało go 41%³. Warto podkreślić, iż ten nienotowany wcześniej poziom obaw zarejestrowaliśmy jeszcze przed atakami prorosyjskich separatystów

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (321) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 lutego 2017 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Sytuacja międzynarodowa i bezpieczeństwo Polski”, czerwiec 2014 (oprac. B. Roguska).

³ Por. komunikat CBOS „Polacy o bezpieczeństwie narodowym i NATO”, kwiecień 2014 (oprac. K. Kowalczyk).

na wschodzie Ukrainy i przed eskalacją przemocy w tym regionie. Wpływ wydarzeń ukraińskich widoczny był także w czterokrotnym wzroście odsetka osób przekonanych, że zagrożenie bezpieczeństwa Polski ma charakter militarny – wiąże się z możliwością dokonania ataku na terytorium naszego kraju przez inne państwo (wzrost z 7% do 29% w stosunku do pomiaru z grudnia 2013 roku)⁴. Wprawdzie już po miesiącu, wraz ze spadkiem obaw o bezpieczeństwo Polski w związku z rozwojem sytuacji na Ukrainie, zmniejszył się też odsetek osób przekonanych o istnieniu zagrożenia dla niepodległości naszego kraju, jednak wyniki badań przeprowadzonych od kwietnia 2014 roku mocno kontrastują z tymi, które zrealizowano w latach 1992–2013, kiedy to zdecydowana większość badanych twierdziła, że nie ma zagrożenia dla niepodległości Polski.

* Badanie BBN

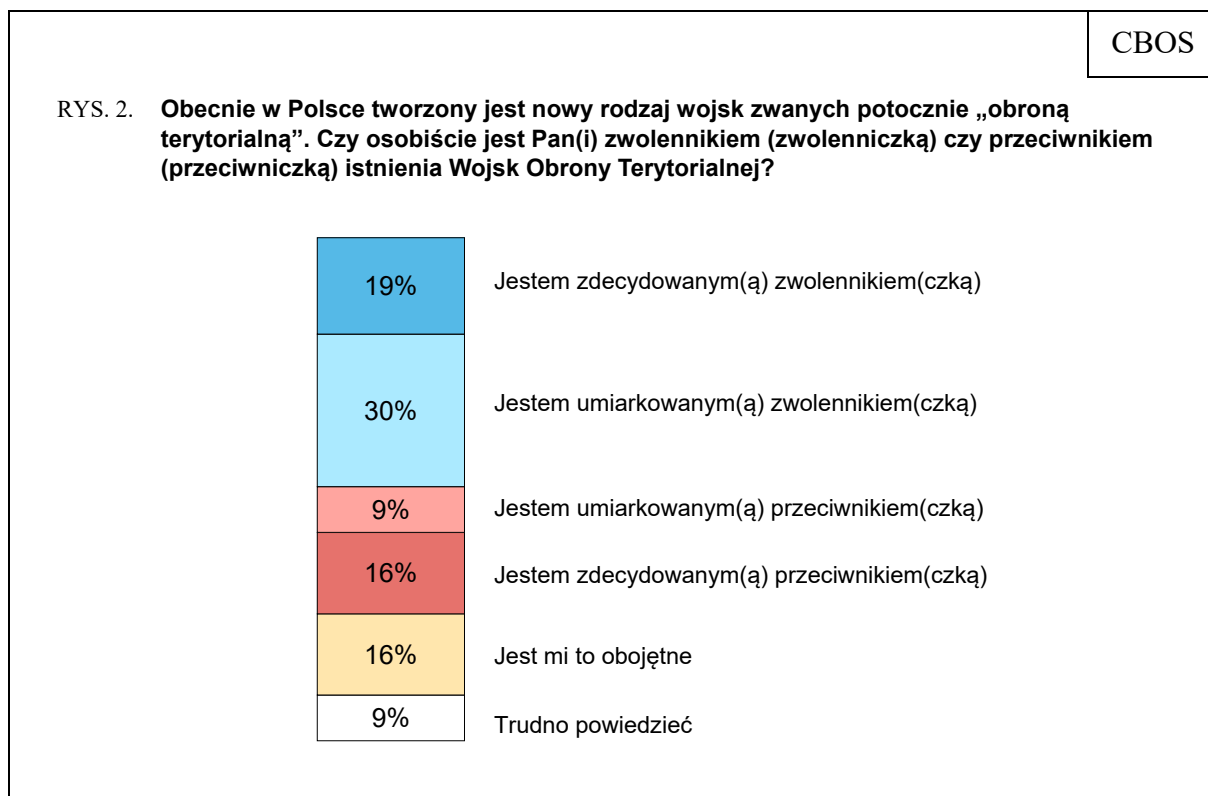
Analizy wielozmiennowe⁵ wskazują, iż opinie na temat istnienia bądź nieistnienia zagrożenia dla niepodległości Polski najbardziej różnicują deklarowane poglądy polityczne, przy czym najwięcej przekonanych o braku takiego zagrożenia jest wśród badanych identyfikujących się z lewicą (56%), a najwięcej dostrzegających takie zagrożenie wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne (44%) – zob. tabelę aneksową nr 1.

⁴ Zob. przypis 3.

⁵ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

STOSUNEK DO WOJSK OBRONY TERYTORIALNEJ

Chociaż tworzące się Wojska Obrony Terytorialnej zdobywają znacznie więcej zwolenników (49%) niż przeciwników (25%), jednak trudno mówić o powszechnej akceptacji ich istnienia.

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych wynika, iż nastawienie do Wojsk Obrony Terytorialnej związane jest przede wszystkim ze stosunkiem do obecnego rządu⁶ i nieufnością lub zaufaniem do ministra obrony narodowej Antoniego Macierewicza⁷. Zwolennikami WOT w zdecydowanej większości (69%) są badani określający się jako zwolennicy rządu Beaty Szydło, natomiast blisko połowa (48%) jego przeciwników jest przeciwna istnieniu WOT. Wśród osób deklarujących obojętność wobec rządu więcej jest zwolenników tego rodzaju wojsk (44%) niż przeciwników (20%).

⁶ Zob. komunikat CBOS „Stosunek do rządu w lutym”, luty 2017 (oprac. B. Badora).

⁷ Zob. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w lutym”, luty 2017 (oprac. A. Cybulska).

Tabela 1

Obecnie w Polsce tworzony jest nowy rodzaj wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną”. Czy osobiście jest Pan(i) zwolennikiem (zwolenniczką) czy przeciwnikiem (przeciwniczką) istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej?	Stosunek do rządu		
	przeciwnicy	obojętni	zwolennicy
	w procentach		
Zdecydowani zwolennicy	11	16	29
Umiarkowani zwolennicy	21	28	40
Obojętni	13	25	12
Umiarkowani przeciwnicy	14	10	5
Zdecydowani przeciwnicy	34	10	4
Trudno powiedzieć	8	10	9

Podobnie przedstawia się związek między nastawieniem do nowego rodzaju wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną” a zaufaniem do ministra obrony narodowej. Warto zauważyć, że im większe jest poparcie dla Wojsk Obrony Terytorialnej, tym wyższą średnią na skali społecznego zaufania uzyskuje Antoni Macierewicz.

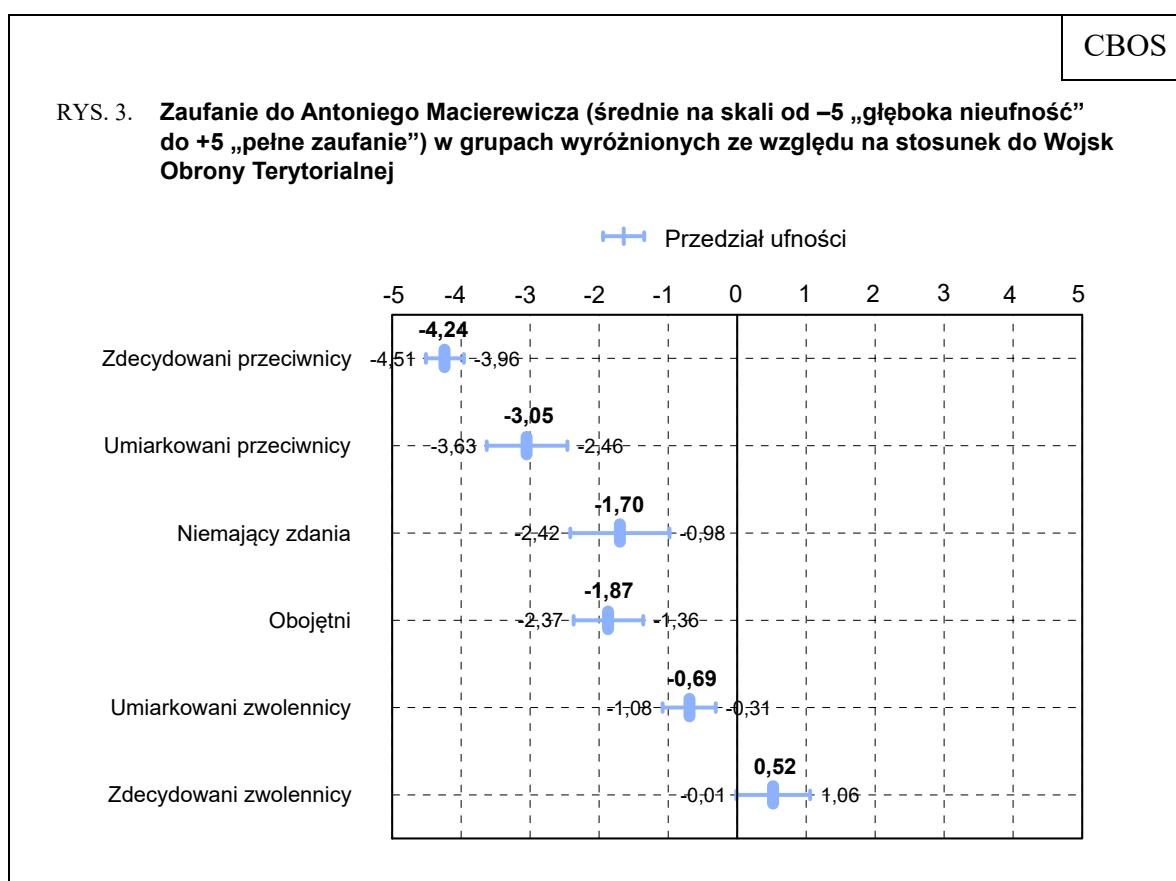

Tabela 2

Obecnie w Polsce tworzony jest nowy rodzaj wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną”. Czy osobiście jest Pan(i) zwolennikiem (zwolenniczką) czy przeciwnikiem (przeciwniczką) istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej?	Stosunek do Antoniego Macierewicza		
	nieufność	obojętność	zaufanie
	w procentach		
Zdecydowani zwolennicy	12	16	36
Umiarkowani zwolennicy	24	39	40
Obojętni	17	15	13
Umiarkowani przeciwnicy	13	9	3
Zdecydowani przeciwnicy	26	6	2
Trudno powiedzieć	8	15	6

O upolitycznieniu stosunku do tworzących się Wojsk Obrony Terytorialnej świadczy też fakt, iż nastawienie do nich istotnie różnicują preferencje partyjne badanych. O ile ci, którzy w hipotetycznych wyborach do Sejmu głosowaliby na Prawo i Sprawiedliwość oraz Kukiz'15, w zdecydowanej większości zaliczają się do zwolenników WOT (odpowiednio: 71% i 66%), o tyle w potencjalnym elektoracie Platformy Obywatelskiej większość stanowią przeciwnicy (55%). Warto też zwrócić uwagę na bardzo wysokie odsetki zdecydowanych przeciwników WOT wśród sympatyków Sojuszu Lewicy Demokratycznej (41%) oraz Nowoczesnej (34%).

Tabela 3

Obecnie w Polsce tworzony jest nowy rodzaj wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną”. Czy osobiście jest Pan(i) zwolennikiem (zwolenniczką) czy przeciwnikiem (przeciwniczką) istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?					
	PiS	PO RP	SLD	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Zdecydowani zwolennicy	35	9	6	22	7	11
Umiarkowani zwolennicy	36	17	25	44	25	29
Obojętni	13	10	11	17	14	14
Umiarkowani przeciwnicy	5	17	6	6	9	10
Zdecydowani przeciwnicy	3	38	41	7	34	26
Trudno powiedzieć	8	8	11	4	11	11

Stosunek do Wojsk Obrony Terytorialnej istotnie różnicują także deklarowane poglądy polityczne, przy czym ich zwolennicy stanowią większość jedynie wśród osób identyfikujących się z prawicą (66%). Częściej zwolennikami niż przeciwnikami istnienia WOT są także badani o orientacji centrowej oraz osoby niepotrafiące określić swoich poglądów na skali lewica–centrum–prawica, natomiast wśród respondentów utożsamiających się z lewicą więcej jest przeciwników WOT niż ich zwolenników (zob. tabela aneksowa 2).

Warto dodać, iż zwolennikami istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej częściej są badani dostrzegający obecnie zagrożenie dla niepodległości Polski, niż ci, którzy go nie dostrzegają lub nie mają zdania w tej kwestii.

Tabela 4

Obecnie w Polsce tworzony jest nowy rodzaj wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną”. Czy osobiście jest Pan(i) zwolennikiem (zwolenniczką) czy przeciwnikiem (przeciwniczką) istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej?	Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?		
	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zdecydowani zwolennicy	26	13	17
Umiarkowani zwolennicy	29	33	21
Obojętni	13	16	29
Umiarkowani przeciwnicy	8	12	5
Zdecydowani przeciwnicy	14	20	7
Trudno powiedzieć	9	7	21

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych stosunek do Wojsk Obrony Terytorialnej najbardziej różnicuje płeć badanych, przy czym ich istnienie znacząco częściej popierają mężczyźni (54%, w tym 23% zdecydowanie) niż kobiety (44%). Wśród mężczyzn jednak więcej niż wśród kobiet jest też przeciwników WOT (odpowiednio: 30% i 22%), natomiast kobiety znacznie częściej niż mężczyźni deklarują obojętność (odpowiednio: 21% i 11%) lub nie mają w tej kwestii wyrobionego zdania (odpowiednio: 13% i 5%) – zob. tabela aneksowa 2.

Tworzące się Wojska Obrony Terytorialnej mają w polskim społeczeństwie znacznie więcej zwolenników niż przeciwników, ale nie można mówić o powszechnej akceptacji ich istnienia. Stosunek do WOT jest też mocno upolityczniony – ich zwolennikami są przede wszystkim badani identyfikujący się z obecnym rządem, partią rządzącą oraz prawą stroną sceny politycznej.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?			Liczba osób
		Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	47	12	1016
Płeć	Mężczyźni	39	51	9	480
	Kobiety	42	42	15	536
Wiek	18-24 lata	43	47	10	78
	25-34	42	46	12	199
	35-44	34	53	13	192
	45-54	40	49	10	155
	55-64	48	42	9	183
	65 lat i więcej	39	43	18	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	44	14	404
	Miasto do 19 999	35	55	11	127
	20 000 - 99 999	41	46	13	236
	100 000 - 499 999	46	43	11	165
	500 000 i więcej mieszk.	35	55	10	83
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	43	17	200
	Zasadnicze zawodowe	42	45	13	248
	Średnie	44	46	10	311
	Wyższe	37	51	12	257
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	53	13	96
	Średni personel, technicy	40	55	5	51
	Pracownicy adm.-biurowi	43	46	11	69
	Pracownicy usług	42	42	16	58
	Robotnicy wykwalifikowani	40	51	9	112
	Robotnicy niewykwalifik.	39	50	12	47
	Rolnicy	53	45	2	47
	Pracujący na własny rach.	35	53	12	51
	Bezrobotni	43	39	17	73
	Emeryci	41	43	16	253
	Renciści	54	39	8	47
	Uczniowie i studenci	41	48	11	50
	Gospodynie domowe i inni	35	52	14	63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	55	12	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	51	5	81
	sekt. prywat. poza rolnict.	42	46	12	272
	prywatnym gosp. rolnym	50	47	2	40
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	42	45	13	125
	Od 650 zł do 999 zł	46	44	10	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	41	40	19	162
	Od 1400 zł do 1999 zł	35	55	10	152
	2000 zł i więcej	37	57	5	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	42	13	104
	Średnie	44	41	15	424
	Dobre	38	52	10	489
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	63	26	11	47
	Raz w tygodniu	42	47	11	425
	1-2 razy w miesiącu	38	45	18	191
	Kilka razy w roku	40	49	12	236
	W ogóle nie uczestniczy	35	56	9	107
Poglądy polityczne	Lewica	40	56	4	179
	Centrum	39	51	10	272
	Prawica	44	46	10	322
	Trudno powiedzieć	38	37	24	228

Tabela 2

		Obecnie w Polsce tworzony jest nowy rodzaj wojsk zwanych potocznie „obroną terytorialną”. Czy osobiście jest Pan(i) zwolennikiem (zwolenniczka) czy przeciwnikiem (przeciwniczka) istnienia Wojsk Obrony Terytorialnej?						Liczba osób
		Jestem zdecydowanym zwolennikiem (zdecydowaną zwolenniczka)	Jestem umiarkowanym zwolennikiem (umiarkowaną zwolenniczka)	Jestem umiarkowanym przeciwnikiem (umiarkowaną przeciwniczka)	Jestem zdecydowanym przeciwnikiem (zdecydowaną przeciwniczka)	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		19	30	9	16	16	9	1016
Płeć	Mężczyźni	23	31	11	19	11	5	480
	Kobiety	15	29	8	14	21	13	536
Wiek	18-24 lata	19	43	5	4	20	9	78
	25-34	18	36	10	8	19	10	199
	35-44	15	32	10	14	20	8	192
	45-54	20	23	16	20	11	9	155
	55-64	25	26	7	24	12	6	183
	65 lat i więcej	18	27	6	20	16	13	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	35	8	10	16	10	404
	Miasto do 19 999	15	30	8	18	21	9	127
	20 000 - 99 999	15	27	13	20	17	9	236
	100 000 - 499 999	25	24	10	19	14	8	165
	500 000 i więcej mieszk.	16	27	8	23	13	13	83
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	21	27	8	7	24	13	200
	Zasadnicze zawodowe	27	27	5	16	16	8	248
	Średnie	18	32	10	18	13	9	311
	Wyższe	11	34	12	20	14	9	257
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	31	13	21	14	7	96
	Średni personel, technicy	17	31	17	20	9	6	51
	Pracownicy adm.-biurowi	8	36	13	16	13	14	69
	Pracownicy usług	15	28	6	9	30	12	58
	Robotnicy wykwalifikowani	19	35	10	16	15	5	112
	Robotnicy niewykwalifik.	20	31	14	15	13	8	47
	Rolnicy	28	37	8	12	14	1	47
	Pracujący na własny rach.	15	36	6	25	9	10	51
	Bezrobotni	26	26	15	6	17	10	73
	Emeryci	20	25	7	20	17	11	253
	Renciści	25	25	8	17	12	12	47
	Uczniowie i studenci	16	42	3	5	26	9	50
	Gospodynie domowe i inni	22	23	7	13	20	15	63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	32	13	19	16	7	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	35	11	14	17	10	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	32	10	18	13	9	272
	prywatnym gosp. rolnym	26	31	11	14	17	1	40
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	25	31	9	7	19	9	125
	Od 650 zł do 999 zł	29	34	6	9	13	9	142
	Od 1000 zł do 1399 zł	20	39	7	10	15	9	162
	Od 1400 zł do 1999 zł	15	29	10	23	13	9	152
	2000 zł i więcej	20	24	10	25	14	7	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	25	8	10	23	9	104
	Średnie	19	29	8	15	18	11	424
	Dobre	18	32	10	18	14	9	489
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	37	36	4	10	12	2	47
	Raz w tygodniu	20	34	8	11	19	9	425
	1-2 razy w miesiącu	19	28	10	17	16	10	191
	Kilka razy w roku	17	29	11	19	13	10	236
	W ogóle nie uczestniczy	11	20	13	28	16	13	107
Poglądy polityczne	Lewica	12	24	12	32	14	7	179
	Centrum	11	33	12	20	15	9	272
	Prawica	31	35	7	9	11	7	322
	Trudno powiedzieć	18	24	8	9	26	14	228